

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.

Subscription per year \$4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

жасопись для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.

Видає Товариство "Українських Робітничих Вістей".
Передплата на рік \$4.00

Адреса:—

UKRAINIAN LABOR NEWS

cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непоміщені в газеті рукописи не звертає ся, хіба що дописувач ви-
разно зазначить, що бажає завороту своєї рукописи на случай її непоміщення
та залучити поштову марку на її пересилку.

НЕ СЛОВАМИ, А ДІЛАМИ.

Товариші з провінції часто пишуть до "Укр. Роб. Вістей" про концерти і представлення в різних місцевостях, які відіграють драматичні кружки при відділах У.Р.Д. або діточі школи при тих же відділах та філіях. І в той самий час Вінніпег про себе мовчить. Се робить вражіння, неначе в Вінніпегу, в центрі українського робітничого руху, нічого не робить ся. Розумієть ся, хто сидить за оголошеннями в "Укр. Роб. Вістях", той бачить, що воно так не є. Той бачить, що кожда субота, кожда неділя і навіть будні дні в Укр. Роб. Домі заняті якимсь підприємством — концертом, представленням, відчитом, мітінгом і т. д. Половину того, що робить ся в Укр. Роб. Домі, зовсім не проголошуєть ся навіть в газеті. Аджеж, наприклад, кожда неділя є розділена на три часті: рано від 10-ї години до 1-шої відбувають ся відчити на біжучі теми для членів українського локалю Робітничої Партії Канади; в день о годині 2.30 еси не відбувають ся відчити, то загальні масові мітінги, а вечером переважно концерти. І так кождої неділі.

А в будні дні? Кождий вечір, кожда кімната Укр. Роб. Дому з салею в саері і зі сценою включено є заняті. В одній кімнаті радить Екзекутивний Комітет У.Р.Д.; в другій заряд місцевого відділу У.Р.Д.; в третій — комітет поміч голодуючим для радянських републик; в саль в салеру відбувають ся мітінг жіночого товариства; на сцені еси не проба штуки, то проба співу... а провісний комітет при відділі У.Р.Д. ходить і шукає, де то ще йому примістити ся зі своєю дебатом над новою, тільки що появиною ся брошурую. І се не все: до Екзекутивного Комітету приходить зі скаргами представник або від комітету Р. П. К., на якийсь інший комітет, що той, прийшовши скорше, заняв його приміщення, або чому жіноче товариство скликає мітінг на той самий вечір, коли є мітінг відділу Р.П.К. або проба представлення чи співу. І так кождий вечір. Так з дня на день, так цілу зиму. Не вистарчає вечерів. Часами приходять ся вечери ділити на двоє: від години 6-ї до 8-ї проба оркестри мандолинів діточої школи, а по 8-ї проба співу хор; або від 7-ї до 9-ї проба співу, а по 9-ї проба представлення. В середу мітінги: відділу Р.П.К. і жіночого товариства, а в четвер відчит. Ось еще треба було щось зробити, щось устроїти, та не вистарчає вечерів. І так вже вечери ділять ся на двоє, а неділя на троє. Видувеш ся, де тільки енергії набираєть ся в товаришів і товаришок. Бігають, спорять, один другого заохочують, один другого підганяють. І все жалують ся: брак інтелектуальних сил. А коли придивив ся до всієї тої кропотливої роботи і подумаєш про ті вчені "інтелектуальні сили", що витирали лавки гімназій, а нині ходять з задергими носами по вулиці, шукаючи легкої "інтелектуальної" роботи та корчуть з себе пана, то ї вядний станеш їм, що вони тримають ся оподалік від того робітничого муравельника, якому назва Український Робітничий Дім. В тім муравельнику в завзятій праці, на власнім досвіді кують ся інтелектуальні сили, які вже роблять величезну роботу, ваги якої самі не доцінюють. Ось, мовляв, робимо те, що можемо, робимо самі, бо брак "інтелектуальних сил".

Енергія, завзяте, свідомість потреби такої праці для добра робітничого руху — самі виконують інтелектуальні сили, виконують їх на досвіді в щоденній роботі в фабриці коло зелізного станка, а вечером в провісній і організаційній праці в Укр. Роб. Домі. І сі сили тим більш, тим цінніші, бо вони виконують ся з низин, з синів успадкованої поневоленості класу, з дітній праці.

КОНЦЕРТ В УКР. РОБ. ДОМІ В ВІННІПЕГУ В КОРИСТЬ ГОЛОДУЮЧИХ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В неділю, 26. марта, відбув ся заходом секції женщин-робітниць при Товаристві Укр. Роб. Дім величавий концерт, чистий дохід з котрого призначений на поміч голодуючим на Радянській Україні. Я не маю на думці говорити тут про ту гарну ціль, з приводу якої концерт був устроєний, — про се найкраще говорять жертви, зібрані на сім концерті, — я маю на думці сказати кілька слів що до ведичности змісту самого концерту.

Почути концерт в Укр. Роб. Домі за останні часи стало привілеєм тих, хто приходить на сей концерт між годинами — від пів до семи до пів до восьмої. О восьмій годині і не думай, що захопиш місце.

Якіж се славі артисти-музиканти чи співаки скликають таку велику скляність публіки? Не перебільшу, еси скажу, що скликають публіку діти, учениці школи при Укр. Роб. Домі і молоді артисти-музиканти, сини і доньки робітників, грою яких гордив би ся найкращий театр в місті. Не говорючи вже про вязанки українських народних пісень, які діточа мандолинова оркестра так майстерно виконує — ви почуєте на сцені Укр. Роб. Дому такі перлини класичних, відомих в цілїм музикальним світі творів, як дует "О чудна ніч" (Баркарола) з опери "Казки Гофмана", відомий сикстет з опери "Лючія ді Лямермюр", кусники з відомої опери Вагнера "Льогенгрін" і інші. І сі кусники, сі перлини творів класичної музики виконує діточа мандолинова оркестра. Ось виходять, три дівчинки з мандолинами, і при власнім акомпаніменті, співають "Рости квіте, рости рясно, розвивай ся", з опери "Полонянка" Стенценка. Та ще й як співають!

Так! На пролетарській сцені, на сцені Укр. Роб. Дому, діти робітників і для робітників грають композиції Вагнера, Верді, Шумана, Мозарта, Бетовена, Мендельсона і других світової слави композиторів. Грають найкращі твори українських композиторів, грають і співають. Крім мандолинової оркестри, виступають молоді скрипачі, грають сольові класичні твори тих самих композиторів.

Такі концерти дають ся на сцені Укр. Роб. Дому в Вінніпегу. І не диво, що брак місця. І не диво, що не двайчися на те, що концерт майже ніколи скорше не починаєть ся, як о годині пів до 9-ї, пів до 7-ї години люди починають заповняти саль,

Так було і з концертом 26. марта. Публіка, яка прийшла завчасу, не терпівилась. Підносили ся куртина. На сцені діточа оркестра. Після вступного слова, діточа мандолинова оркестра грає "Інтернаціонал". "Вставайте ви нуждаства діти" — плачуть, наче вигукують ці великі слова пролетарського гимну струни мандолині під умілими діточими руками. Публіка як один чоловік тихенько встає зі своїх місць і вислукує пролетарський гимн стоячи. Дальше йде програма концерту. Деклямації, спів, дуети скрипки і піано, який виконують хлопчики; дует — скрипка і мандолина, який виконують на скрипці і мандолині маленькі брат і сестра Шевчуки; знова діточа оркестра грає і співає вязанку українських народних пісень; після оркестри виходить друга діточа оркестра: се початуючі, маленькі діти, самі мало що більшші за свої мандолини. Вони тільки показують ся на сцені, а публіка вже плеще. Грають і співають. Публіка кидає їм чоколяду. Дальше терцет: мандолина, балалайка і гітара.

Але се не все. Ми не сказали ще головнішого. Товариш, яка проголошує програму концерту, оголошує, що слідуючою на програмі точкою скрипкове сольо, яке виконає молодий скрипач тов. Гуцуляк. При одній згадці імені т. Гуцуляка, публіка плеще. Се є молодий скрипач, син українського робітника. Грає чудово річ чеського композитора Драй, "Allegro Brilliant". Публіка викликає його гучними оплесками ще раз. Публіка розуміє гру, розуміє артистичне виконання молодим музикантом сего чудового твору. В нагороду за гарний привіт т. Гуцуляк грає відомий "Мінует" Бетовена. Знакомі звуки твору славного композитора під умілою рукою молодого скрипача чарують присутніх. Я кажу "знакомі звуки", бо "Мінует" Бетовена є поширений в музикальним світі більше за котрий інший твір того самого композитора, чи за твори інших композиторів. І артистичне виконання сего твору робітником мали нагоду чути в неділю 26. марта зі сцени Укр. Роб. Дому.

Концерт затигнув ся до пізна. Уже пів до 12-ї години, а товариш, який проголошує, що на програмі є ще одно скрипкове сольо, яке виконає тов. Герман. Він буде грати румунські арії. Публіка вже чула раз сі арії на сцені Укр. Роб. Дому і на згадку про них прибирає веселій настрій. Хто не знає або не чув бодай в хриплим грамофоні "Дойну". Але коли чуєш в грамофоні якусь річ, то все тобі здаєть ся, що се грає машина. Добре грає, але не те... А тут виходить скрипач і грає "Дойну" на сцені. Ех, та хто її хвалить. Треба бути їй чуті, треба бачити, як публіка реагує на виконане "Дойни" т. Германом. А на закінченні — "веселі". Публіка нетерпівилась, починає злегенька підтупувати, а нарешті вибухає бурливими оплесками. Викликає музиканта ще раз і хоче еще третій раз. Але пізна пора. І замість музиканта виходить т. Попович і проголошує колекту.

"На поміч голодуючим на Радянській Україні зібрано \$1,158.00. В імені Комітету Поміч Голодуючим складаю всім присутнім найщирішу подяку".

Таким найкращим акордом закінчив ся концерт в Укр. Роб. Домі в неділю 26. марта. І сей останній акорд публіка привітала щирими оплесками і розійшла ся додів.

Волинське.

МЕТУШНЯ НАВОКОЛО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Питанє Східної Галичини вже від довшого часу не сходить зі сторінок польської преси. Однак, характер його обмірковування не все однаковий. Скоро на обрії політичного життя з'являється на якесь подію, коли не веселішого, то, принаймні, європейського міжнародного значення, в польських політичних колах починаєть ся заперечення, хвилювання, метушня, скликають ся наради, випрацюють ся меморандуми і проекти, складають ся протести, пишуть ся палкі статті і т. п.

Се взагалі характеристично для польського громадянського життя. Бути чи не бути? Се питання домінує, здаєть ся, над усіми питаннями державного буття сучасної Польщі, коли і не над самим буттям. Справа ще ускладнюєть ся, що самий польський державі все ще бракує внутрішньої консолідації. Хотів же сказав був, що Польща почала своє державне існування від той точки, на котрій вона спинилась була в XVIII. столітті.

Тобто основною засадою її політичного життя і досі залишаєть ся оте славнозвісне *liberum veto*, котре, пережескуючи, у паралелізм можливості будь-якої державної творчості.

Наведені думки знаходять собі прекрасну ілюстрацію в прикладі так званого східно-галицького питання.

Східна Галичина — найбільш дошкучальне місце сучасної Польщі і в сфері зовнішньої і в сфері внутрішньої політики.

Питанє генуєвської конференції, англо-французького союзу, загальні пляни "відбудови Європи" і спеціальні що до "упоромовані" відносин на Сході Європи, звичайно, не можуть не хвилювати Польщу як най-дуже.

Характеристично з сього боку, що навіть запрошене на генуєвську конференцію Радянський Республік польська преса намагала ся витлумачити як відкриття для Польщі факт. Скоро, мовляв, запрошувать ся Радянська Росія, значить, вона визнаєть ся, в її теперішніх межах, а скоро так, то, значить,

стиснувши серце і з солодкою міною на устах, доводить ся пожертвувати і Львовом і Бославом-Дрогобичем. А "лівий" Заремба, так той подобрий, шав навіть так далеко, що обіцяє інтерв'ювати "Укр. Трибуну" віддати "майбутній" Українській навіть цілу Галичину. Другий "лівий" Голуфко заявляє, що й державний інтерес польської державности вимагає, щоби зробити з Волині піємонт українського руху, підставу української державности.

Так чи інакше, але головна рада П.П.С. винесла ухвалу про внесення в найближчому часі до союму законопроект про автономію для Східної Галичини і Волині, з включенням в майбутню автономну територію Львова і нафтового бориславського району.

Як і належить ся, з приводу пінемської постанови ендеки счинили страшний гвалт — пінемси ведуть, мовляв, до нового поділу Польщі! Мобілізують ся сили, готують ся до завзятій кампанії в обороні "польскости", польських інтересів на кресах і т. д.

Не тяжко передбачити чим (покищо) скінчить ся ця нова метушня навоколо "східно-галицької справи".

Як не важна галицька справа з погляду політичних і господарських відносин між Польщею і Україною, між Польщею і Росією, між Польщею і Чехословаччиною, між Чехословаччиною і Україною та Росією, ба навіть між Німеччиною, Польщею, Україною та Росією, зрештою, між Англією і Францією (нафта, пляни що до Східної Європи) і їхніх до нас, взагалі з погляду відносин між Заходом і Сходом, з якого боку не підійти до долі східно-галицького "коридора", як не важна, кажемо, галицька справа, проте, дуже можливо що на генуєвській конференції до неї ще не приїде.

А коли так, то можна бути певним, що так звані польські громадські кола, понапущавши кому сід пороку в очі, скоро знову заспокоять ся на якогось піп'юку, ретельно використуючи "передишку" в так добре знайомому нам на-п'ямі.

Правда, крім небезпеки для польського "стану посідан" в Східній Галичині з боку "міжнародного права", далеко, зрештою, більша небезпека існує з боку права на жите і воли до життя галицького робітника і селянина. Адже-ж він не може, Панам Габсбургам доведеть ся так не на жарт "перенести ся жажом перед більшовизмом" (не зовнішнім — крий, боже! а внутрішнім) чи "підписати" чи "підписувати" — однаково — невластивий вирок над ними великої терористики — історії.

Ст. Літний.

"УКР. ПРАПОР" ПРО ПЕТЛЮРІВСЬКИХ БАНКРОТІВ.

Орган петрушевичівського "правительства" у Відні "Український Прапор", друкуючий лист до редакції члена бушової Директорії Андрія Макаренка про народні злочини петлюрівців і запропане ся їх Польщі, додає на кінці листа таку редакційну замітку:

"Містимо отсей лист Вп. Члена Директорії Андрія Макаренка, який стверджує нове банкрутство петлюрівського уряду й незаконність його виступів, злочинних також супроти Галичини. Сподіємо ся, що оповіщенням отсього листа причиняємо ся до прояснення страшної атмосфери в наддніпрянських відносинах, утворених Петлюрою і до того, що придніпрянське громадянство остаточно отрять ся від Петлюрівського кошмара, підданого Польщого".

Ми цікаві, що скаже на сі слова Петрушевичівського органу "Український Голос", який завжди стараєть ся вибілювати Петлюру від різних закидів "Українського Прапора" аж тоді, коли ті закиди є наведені в "Українських Робітничих Вістях".

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті".

Кара Маркс.

Парижська Комуна.

(Уривок з твору: "Громадянська війна у Франції")

В 51 річницю Парижської Комуни.

(Докінчене.)

Будучи вповні свідомо свого історичного завдання, повна героїської рішучості стояти на висоті сего завдання, робітничая класа може відповісти у смішкою призраєв на плягоу лайку газетарів-льокаів і на вчені поради благонамірених буржуів-доктринерів, котрі тоном непогрішного ворожбитя, підносять ся з своїх брехнею сповитих громадських місць і підносять та предкладають висиджені ними рецепти.

Коли Парижська Комуна взяла на себе керівництво революцією, коли звичайні робітники вперше рішили порушити привілею свого "природного начальства" — заможних клас, іменню: привілею правління, — вони взяли ся за роботу при нечувано тяжких умовах і виконували її скромно, добросовісно і успішно; висший розмір їх винагородження не перевищував одної п'ятої часті платні, яку отримував, по словам відомого авторитета в науці (проф. Гекслі), секретар лондонської шкільної ради. Старий світ скорчило від божевіля, коли він побачив червоний прапор над міською ратушею, — символ республіки праці.

Се була перша революція, в котрій робітничая класа зістала отверто признана однієюю класою, спосібною ще до суспільної ініціативи; се признала парижська середня класа — дрібні торговці, ремісники, купці, всі, за винятком багатих капіталістів. Хитро вирішивши питанє, яке завжди було причиною роздорів в самій середній класі — питанє про довжників і кредиторів — Комуна спасла сю класу. Ся часть середньої класи брала участь в 1848 році в здуженню червеного повстання робітників, і сейчас же після сего Установчі Збори безцеремонно віддали її в жертву її кредиторам. Але не тільки тому вона прилучилась тепер до робітників. Вона відчувала, що їй приходить ся вибирати між Комуною і Імперією, яку би марку вона не носила. Імперія зруйнувала середню класу в матеріальнім відношенню своїм розрабованем суспільного богатства, опікуванем ся біржевою спекуляцією, штучним прискоренем централізації капіталу і спричиняємою нею експропріацією значної часті тої середньої класи. Імперія політично угнітала її і морально обурювала своїми орудіями; вона ображала її вольтеріанство, припорукаючи вихованє її дітей "невіжественним патерам"; вона обурювала її національне почуванє, почавши ту війну, котра винагородила за всі її терпіння тільки одним — поваленем Імперії. Після втечі з Парижа зграй висших бонапартистських урядників і капіталістів, дійсна "партия порядку" середня класа, яка виступила під іменем "Республіканського Союзу", стала під прапор Комуни і обороняла її від клевети Тієра. Чи вдержить признаність сеї класи середньої класи теперішню тяжку пробу — се покаже будучність.

IV.

Великим соціальним підприємством кроком Комуни було її власне існуванє, її праця. Окремі кроки, які вона підприємвала, могли визначити тільки напрям, в котрім розвиваєть ся правліне народом за посередництва самого народа. До їх числа належали: заборона нічної праці пекарів, заборона, під страхом кари, знизжати заробітну платню наложеном штрафів на робітників під всякими претекстами — звичайна тактика роботодавців, котрі, злучивши в своїй особі законодавчу, судівничу і виконавчу власти, кладуть гроші з штрафів в свою кишеню. Подібним же кроком була передача робітникам товариства всіх май-

стерень і фабрик, власники котрих втікли або застановили роботи, з полишенем їм права на винагородженє.

Фінансові кроки Комуни відзначались вирахованістю і уміркованістю; вона повинна була обмежити ся тільки кроками, відповідаючими стану облоги міста. Під управою Османа*) Париж так обкрадали банкірські компанії і підприємці будівель, що Комуна мала значно більше права сконфіскувати їх майно, чим Луї Бонапарт майно Орлеанів. Гогенцолерни і англійські олігархи, більша часть богатства котрих складаєть ся зі зрабованого церковного майна, були дуже обурені Комуною, котра отримала від конфіскації церковного майна всего тільки 8,000 франків.

Версальське правительство, як тільки воно трохи очунило і скріпилося, почало підприємати проти комун найбільш нападственні кроки; воно здужувало до цілій Франції всякий свободний вислів думки, заборонило навіть зібранє послів великих міст, воно понастановлювало шпіонів в Версалью і в цілій Франції і при тім в ширших розмірах, чим в другій Імперії, його жандарми-інквізиторі палили всі видавці ся в Парижі газети, отворяли всі листи з Парижа і в Париж; Національне Зібранє на-пайменшу спробу сказати слово в обороні Парижа відповідало страшним криком, нечуваним навіть в поміщійській палаті — *Chambre introuvable* 1816 року. Версальці не тільки вели кровожадну війну проти Парижа, але ще старали ся підкупити і заговорами пробратись до него. Чи могла Комуна при таких умовах, не зраджуючи чим ганебно своїх завдань, здержуватись, як при глибокім мирі, условні форми лібералізму? Есдиб правительство Комуни було таким самим по духу, як і правительство Тієра, то не було би причини забороняти газети "партії порядку" в Парижі і газети Комуни в Версалью.

Комуна якимсь то чудом переродила Париж. Розпустний Париж другої Імперії безслідно щез. Столиця Франції перестала бути збірним пунктом для британських великих земельних власників, ірландських абсентеїстів, американських рабовласників, російських експансионизмів і волюнтерських бюр. В трупарні ні одного трупа, нема ніяких рабівніцтв, майже ні одної крадіжки. Від лютого 48 року улиці Парижа в перший раз стали безпечними, хоч на них не було ні одного поліціянта. "Ми вже не чуємо, — говорив один з членів Комуни, — ні про убійства, ні про рабівніцтва, ні про злочини проти особи; можна думати, що поліція забрала з собою до Версалью всіх своїх консервативних приятелів". Кокетки пішли за своїми покровителями, за тими лутувистами ся на втечу опорами сімї, релігії і особаю властности. Іх місце заняли знова дійсні парижанки, такіж героїні, великодущі і самовідрені, як женщины класичної старини. Працюючи, думаючи, борючий ся, обданийний ся кровю, але сяючий натхненною свідомістю своєї історичної ініціативи Париж майже за бував про людодів, стоявших перед його стінами, шіаковито віддавшись будівництву нового суспільства.

*) Барон Осман (Haustrmann) був під час другої Імперії префектом севського департаменту, т. є. міста Парижа. Дев'ять разів про прокладення нових вулиць і ин. в цілях покращення боротьби з робітничими повстаннями.

Турецьке посольство в Києві.

З Ангори доносьть про призначенє турецького посла до Києва. Кандидатами на сю посаду є Тевфік Рушті-бей і Осман-бей.